

འོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་གཞུག་ལྟུང་གཞི་ལོ་
ཁྱུ་ལེ་འུ་ཡེན་འུ་ཁྱེན་ལྟུང་།
ལེ་འུ་ཡེན་འུ་ཁྱེན་ལྟུང་།

ལྷོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་ལྟུང་།

ལྷོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་ལྟུང་།
ལྷོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་ལྟུང་།
ལྷོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་ལྟུང་།

ལྷོ་ཤྲེལ་ཁྱུ་ཡེན་ལྟུང་།

图书在版编目(CIP)数据

西藏文史资料选辑:(20)藏文/西藏政协文史资料委员会编.
—北京:民族出版社,1998

(西藏文史资料选辑)

ISBN 7—105—03183—2

I. 西… II. 西… III. 文史资料—西藏—藏语 IV. K297.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(98)第 14482 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

民族出版社微机照排 迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

1998 年 11 月第 1 版 1998 年 11 月北京第 1 次印刷

开本:850×1168 1/32 印张:12.75

印数:0001—2500 册 定价:14.30 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(总编室电话:64212794;发行部电话:64211734)

ཚཱ་སྒྲིག་འགན་འཁུར་པ།	མྱིང་དཔོན་པད་མ་སྐལ་བཟང་།	དག་འབད་ལྷོ་
	བཟང་ཚེ་བཏན།	ཚེ་དཔལ།
责任编辑：	林文·白玛格桑	噶德·洛桑次登
	次白	才杰
ལྷ་དག་གཏན་འབེབས།	ལྷན་ལྷན་སངས་རྒྱས་ཚས་འཕེལ།	
审订：	丹伦·桑杰群培	
ཁ་བྱང་རྒྱས་འགོད་པ།	ཀམ་རྟོ་ཚེ་རིང་།	
封面设计：	吾要	
པར་རྒྱས་འགན་འཁུར་པ།	ཚེ་རིང་མཚོ་ལ།	
责任校对：	次仁措姆	

བོད་བྱིལ་རྒྱས་རིག་གནས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས།

*

(སྤྱི་འདོན་ཐེངས་20པ།)

བོད་ཚྱངས་སྤྱད་ལོ་སྤྱི་འདོན་རིག་གནས་དབྱེད་གཞིའི་

རྒྱ་ཆ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་ཚཱ་སྒྲིག་བྱས།

མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་གིས་བསྐྱར་ཞིང་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

(ཕེ་ཅིན་རྟོ་ཕིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ། རྒྱག་ཨང་100013

ཁ་པར་ཨང་གྲངས་64234411—6511)

མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་གི་སྤེལ་འོད་པར་སྒྲིག་ཁང་ནས་པར་བསྐྱིགས།

ཉི་ཞེན་པར་ཁང་ནས་པར་བཏབ།

1998ལོའི་ཟླ11པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱིགས།

1998ལོའི་ཟླ11པར་ཕེ་ཅིན་བྱང་ལམ་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྱིགས།

དེབ་ཆེད། 850×1168 1/32 དཔར་ཤིག12.75

དཔར་གྲངས་0001—2500 དེབ་རིམ་ཚུར་14.30

དགར་ ཆག

པ་སྟག་སྟག་མདའ་དཔོན་ནམ་རྒྱལ་ཆེ་དབང་ལ་བྱན་གསོ་བྱས་པ།

..... གཡུང་བྱང་སྒྲོལ་མ། (1)

ཕྱིར་ཉོར་ཁང་གསར་པའི་མི་རབས་ཀྱི་བྱང་བ་དང་ཕྱན་ཉོར་ཁང་

བསོད་ནམས་དཔལ་འབར་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མདོ་ཙམ་

བཞེད་པ། ཉོར་ཁང་བསོད་ནམས་དཔལ་འབར། (8)

ཅའི་ཕྱིར་མིན་ཆབ་གཉིས་གནས་དབྱུང་བཅུང་བ་རེད་དམ།

..... བྱེན་ཅིན་པའོ། (46)

ཕྱི་བྱང་མཁན་བྱུང་དག་དབང་ནམ་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཐོང་ཐོས་

དང་འབྲེལ་ཡོད་རགས་རིམ། རྒྱལ་མཚན་བསྟན་འཕེལ། (52)

མདོ་སྨད་ཕྱི་བྱང་ས་དབང་ལྷ་སྤྱི་ལས་བྱར་སྒྲོལ་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་

རགས་ཙམ། ཉོར་བྱུང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ། (78)

རྒྱུ་རྒྱ་བོད་ནང་བྱིང་དང་རའི་ཕ་དམག་བྱང་སྐལ་བཟང་གི་གནས་ཚུལ་

གང་བྱན་སྤྱིང་བ། ཡེ་ཤེས་སྒྲོན་ལམ། (105)

ལྷ་ལྷ་དཔོན་པའི་ལས་ལྷེ་ནང་ཁྲལ་མ་མཐུན་པའི་ཚུད་དོན་སྐོར།

..... སྒྲོན་སྤྱིང་བསོད་ནམས་རྩི་རྩི། (109)

སྟོ་ཁ་བར་ས་རི་རྩོང་དང་། དེ་ཁྲལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མཐོང་ཐོས་སྟོགས་

སྟོག་རགས་ཙམ།

སྟོ་ཁ་ས་གནས་མིན་གྲོས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་འཆོལ་བསྟུ་ཆོགས་རྒྱུང་། (122)

རྩོད་པ་ལྟ་ཁང་རྫོང་གི་ཁྲལ་བསྐྱ་བྱིས་མ་གཞོན་ཕྱིན་ཚུགས་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་འཁར་རྒྱ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས།
 རྩོད་པ་གནས་ཀྱིན་ཕྱིས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་འཛེལ་བསྟེན་གསུང་། (154)
 རྩོད་མངའ་རིས་སྒྲོར་གསུམ་ཁྲལ་དེ་ལྟ་གསེར་དཔོན་དང་གཞུང་ཚོང་
 ཞེས་པ་གཏོང་སྟོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྟོར། ཁྲོ་བཟང་ཕུན་ཚོགས། (177)
 ལྟ་ས་རྩྭ་ཆེ་ཤིང་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། རྩིག་སྟོལ།
 ལས་འགན་བཅས་ཀྱི་སྟོར། དཀོན་མཆོག་ལྟ་སྟུབས། (189)
 རྩི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་འཇར་མན་གྱི་མི་ཕུལ་གུར་བ་གཉིས་ལྟ་
 སར་འབྱོར་བའི་སྟོར། ཐང་སྒྲུང་བདུད་འདུལ་ཚེ་རིང་། (201)
 ང་ཚོ་མེ་ཤོར་གཡུལ་སྒྲུང་པའི་བྲིམ་ཆང་གི་འབྲུང་ཁྲངས་དང་།
 གཅེན་པོ་སྐལ་བཟང་ཤེས་རབ་ལ་དུན་གསེད་དང་ཆབས་ཅིག་རང་
 ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་རྩི་མིག་རགས་ཅམ་ལྟ་བ།
 མེ་ཤོར་དབང་རྒྱལ། (210)
 ཆེ་རིག་གནས་སྟོབ་ལྟ་ཆེན་མོའི་སྟོར། རྣམ་རྒྱལ་སྟོལ་དཀར། (259)
 ལྟ་ས་ཤོང་ཁྱེར་ནང་དེ་ལྟ་སྒྲེར་བཅུགས་སྟོབ་ལྟ་ཁག་འགའ་ཞིག་ཡོད་
 པའི་ནང་ཆོན་“ཉར་ཁང”སྟོབ་ལྟ་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས།
 དགེ་རྒྱུས་པ་བསྟན་འཛིན་རྟོ་རྩེ། (267)
 ལྟ་ལྟ་རྩ་རྩུབ་བསྟན་བསྟན་དར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས།
 ལྟ་ལྟ་རྩ་རྩུབ་བསྟན་བསྟན་དར་རང་། (272)
 བཀའ་སློན་སྒྲམ་བསྟན་པ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས།
 རོན་དབང་བསོད་སྟོབས། (277)
 རུ་མོག་རྫོང་དཔོན་གྱི་ཁྲལ་བསྐྱ་ཕྱིན་ལྟངས་དང་། རྩི་ཚུགས་ཆོང་
 འབྲེལ། བྲིམས་སྟོལ་བཅས་ཀྱི་སྟོར། མངའ་

རིས་ས་གནས་ཀྱི་དྲོས་ལོ་རྒྱས་རྒྱ་ཆ་འཆོལ་བའུ་ཆོགས་རྒྱུང་། (282)
ཕན་སྟོབ་བཟང་ཕྱུག་ཆོགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་དུམ་བྲ།

..... སྟོབ་བཟང་ཕྱུག་ཆོགས་། (287)

ངའི་དགེ་ཆུན་གཟིམ་ཆེ་ས་ལུང་བ་སྟོབ་བཟང་ཕྱུག་ཀྱི་ལོ་རྒྱས།

..... ཆོས་མཛད་ཕྱུག་བཟུང་ན་མ་རྒྱལ། (307)

མངའ་རིས་སྒྲུབ་དཔོན་གཉིས་ལ་ནང་ཁྲལ་རྒྱགས་དཔོས་སྟོར།

མངའ་རིས་ཀྱི་དྲོས་ལོ་རྒྱས་རྒྱ་ཆ་འཆོལ་བའུ་ཆོགས་རྒྱུང་། (318)
མཆོ་སྒྲུའི་ཆོང་འདུས་ཁག་གསུམ་གྱི་ལོ་རྒྱས་རྒྱུང་རིམ།

..... མཁས་མཆོག་སྟོབ་ལྷན། (328)

ཤེལ་དཀར་སྒྲིང་བའི་བཀའ་སྟོན་མི་འབྱུང་ལྷན་གྱི་བརྒྱུད་བཅས་ཀྱི་ལོ་
རྒྱས་མཛད་བཟུས། དགེ་རྒྱས་པ་བཟུང་འཛིན་དོ་རྩེ། (334)

པ་སྟོབ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་རྒྱལ་ཆེ་སོག་རྒྱུབ་ལྷེད་རིང་གི་གནས་རྒྱུ་
འགའ་ཞིག སྟོབ་བཟང་ཕྱུག་ཆོགས་། (345)

དེ་སྒྲུའི་ཐོད་ས་གནས་ཀྱི་དྲོས་གཞུང་གི་དམག་པོགས་འགོ་འདོམས་
ཞེལ་སྒྲིཊ་སོགས་ཁང་ཞེས་བའི་སྒྲིག་གཞི་དང་། འགན་དབང་།
ཁྲུབ་ཁོངས་སོགས་སྐབས་དེའི་དངོས་དོན་མཛད་བཟུས།

..... གཞིས་ཆེ་ས་ཁྲལ་ཀྱི་དྲོས་ལོ་རྒྱས་ལོན་ལོན་པ། (356)

ལ་དུགས་གཞུང་ཆོང་སྟོར་རྒྱས་ཅམ་སྒྲིང་བ།

མངའ་རིས་ས་གནས་ཀྱི་དྲོས་ལོ་རྒྱས་འཆོལ་བའུ་ཆོགས་རྒྱུང་། (363)
དེ་སྟོན་ཐོད་སྒྲུང་ས་ནང་ཁྲལ་དང་། ཐོད་ཉིན་བར་གྱི་ཆོང་ལས་ལྷེད་

སྒྲིང་དང་། ལྷུང་གཏོང་ནང་འདེན་སོགས་ཀྱི་སྟོར་རྒྱས་ཅམ།
..... རྒྱུང་ས་རིག་

དངོས་དོ་དམ་ཡུ་ཡོན་ལྟན་ཚོམ་རྒྱུར་སྡེ་ཆོན་གྱི་ལྟག་པ་དོན་གྲུབ། (366)
 ལྟ་སར་སྡོད་པའི་བྲག་གཡབ་སྒྲ་བྲང་གི་ལྡེ་འཆང་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
 རག་བརྒྱས། སྒྲུབ་བརྒྱན་ཚོས་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ཆ་མཁོ་འདོན་བྱས་པ་དང་། བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་ཀྱིས་བྲིས། (387)

པ་རྟག་ལྷ་མདའ་དཔོན་རྣམ་ཐུལ་ཆེ་དབང་ ལ་བྱན་གསེབས་པ།

གཡུང་རྒྱུད་སྒྲོལ་མས།

རྟག་ལྷའི་གཡུང་རྒྱུད་ནི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱིར་བཙན་ཞམ་པོའི་སྤྲེལ་ལ་བོད་
ཏུ་གཡུང་རྒྱུད་དང་། བང་སྤོ་བཅུ་གསུམ། བང་པ་བཅུ་གསུམ་ཏུ་དབྱེ་
བའི་རུས་རྒྱུད་ཁག་མང་པོ་ཡོད་པའི་བང་ཚན་བང་པ་བཅུ་གསུམ་གྱི་སྐོང་ས་སུ་
གཏོགས་པའི་ས་གནས་ལྷ་ཆེ་རྒྱུད་ལོག་གཞིས་ཆེན་རྟག་ལྷ་བང་པ་ཞེས་སུ་
བྲགས་པའི་མི་ཚོགས་རིམ་ཅན་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་དང་། ས་སྤྱོད་།
ས་སྤྱ། སག་བྲ། དགའ་ལྷན་སོ་བའང་བཙས་ཀྱི་ཞབས་འཁྱེད་ཏུ་ཐུར་བ་
རེད། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་སྤེང་ལུ་པ་སྤྱ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་རྒྱུ་ཕྱེ་སྤྱིད་
སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོད་དང་། རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་ཉན་གཉིས་འགལ་བ་ཆེ་ཞིང་རྒྱ་
རྒྱུ་ལྷ་ཆོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་པས་ལྷ་བཟང་ཉན་ལྷ་སར་བྱང་ལམ་བར་མ་བརྒྱད་
ཡོང་བ་དང་། བཅུན་མོ་དང་དཔུང་ཁག་གཅིག་ནི་དཔུང་བརྒྱད་ལྷ་སར་
ཡོང་སྐབས་ཕྱེ་སྤྱིད་ཀྱི་དཔོང་ས་པར་ལྷ་བཟང་ཉན་དང་བྲག་འཕྱང་ཏུ་སྤོར་ཆོ་
ཉེན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། དེ་ལས་བཅུན་མོའི་སར་བསྐྱོད་དེ་སྐད་ཆ་བྲས་ན་
ཉེན་ཁ་རྒྱུད་བར་དཔོང་ས་པས་ཕྱེ་སྤྱིད་དང་། ཞབས་འཁྱེད་ཏུ་སྤུན་ཆོའི་པ་
མེས་ཤོང་མ་རྟག་ལྷ་བ་སོགས་ལྷན་ཏུ་ཐེབས་སྐབས་སྤྱད་ལུང་སྤྱང་ཆེར་ལྷ་

བཟང་གི་བཅུན་མོ་དང་འབྲང་མ་ནིང་ཏུ་བཅུན་མོ་ནས་འབྲུ་བཟུང་བྱས་ཐོག་
 “ཕྱི་སྲིད་ཀྱི་སྲོག་ཁྱོད་སྟག་རྩ་བས་གཙོད་དགོས། གལ་ཏེ་ཀ་ཤོར་བྱས་ཆེ་
 ཁྱོད་ཀྱི་སྲོག་ཡིན་རྒྱ་ཡིན་” ཞེས་འཇིགས་པའི་དང་རྩ་སྟགས་བཞིན་པར་བཅོན་
 པའི་བཀའ་ཡིས་རང་གི་སྲོག་ལ་ཉེན་ཁ་བྱུང་སྟབས་ཕྱི་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་
 མཆོའི་སྲོག་གཙོད་དགོས་བྱུང་འདུག དེའི་རྗེས་ཙམ་ནས་སྟག་རྩའི་མི་
 རྒྱུད་ཆད་པ་རེད།

སྟག་རྩའི་རུས་རྒྱུད་ཆད་དེ་བྱ་མོ་ག་སྟག་ལ་རྒྱག་སྟབས་རང་གི་རུས་དང་
 མཉམ་པ་ཞིག་དགོས་གཤམ་ཆེ་བས་གདུང་རུས་ནང་སོ་བཅུ་གསུམ་གྱི་ནང་ཆོན་
 སན་པོ་རྒྱལ་སྤྱོད་ནང་སོར་བྱུ་བཞི་ཡོད་པའི་ཆེ་བ་དེ་སྟག་རྩར་གོ་མག་ཏུ་བསྟུས་
 བས་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་གཞུང་ཞབས་ཞུས་པ་རེད། དེའི་རིགས་རྒྱག་
 བྱེད་ཀྱི་པ་ནམ་རྒྱལ་ཆེ་དབང་གྱི་ལོ་ ༡༤༡༡ བོད་ལྷགས་ཡོས་ལོར་སྤུ་འབྲུང་ས།
 དེ་རྗེས་ཕྱི་ཕྱི་སྲོག་ལྟ་དང་། ཆིས་ཁང་དུ་རིག་གནས་དང་། ཆིས་ཀྱི་སྲོབ་
 རྒྱུང་གནང་བ་རེད། དཔུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་སོན་སྟབས་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་
 གི་གཞུང་ཞབས་ཞུས་ཏེ་ཆུ་ཕྱར་རྒྱུད་དང་། མཆོ་རྩ་རྒྱུད་གི་ལས་འགན་སྤ་
 རྗེས་སུ་བཞུགས།

སྤུ་ལོ་ ༡༤༡༣ རྒྱ་ཀྱི་རྒྱ་བོད་ནང་ཟིང་སྟབས་མདའ་དཔོན་སུ་ཡུང་པའི་
 ལས་བྱས་གནང་ཞིང་། སུ་ཡུང་མདའ་དཔོན་རི་བོ་ཆེ་ལྷགས་ཟམ་ཁར་་་་
 དམག་འབྲུག་ནང་སྲོག་ཤོར་པའི་རྗེས་སུ་མདོ་སྤུ་བཀའ་སློན་སྤུ་མ་བྱམས་པ་
 བཟུན་དར་གྱིས་སྤུ་ཀྱི་པ་སྟག་རྩ་བར་མདའ་ཆད་དང་དེ་ནས་ར་དང་དམག་
 ཞུར་གྱི་མདའ་དཔོན་བསྟོན་བཞག་བྱས་པ་ནས་བཟུང་མདོ་ཁམས་ཁུལ་ལྟོན་ཞོག་
 དང་། ཕྱི་དགེ། ཟུར་ཁམས། ཆབ་མདོ་སོགས་སུ་ས་སྤྱང་གི་ལས་འགན་
 འབྲུང། སྤུ་ལོ་ ༡༤༡༣ རྒྱ་པག་ལོར་ལྷ་སར་གཞིས་འཁོར་དུ་ཕེབས། དེའི་
 རུས་རྩ་སར་དམག་སྤྱི་ཆ་རྒྱུ་པ་རྒྱ་བཟང་དག་འདུལ་གྱིས་གཙོས་དྲག་པའི་

དཔོན་རིགས་རྣམས་ཁ་མཐུན་བྱས་ཏེ་གསང་བའི་ཐོག་སྲིད་འཕྱར་བྱ་རྒྱུ་འི་
 གཤམ་གསོམས་བྱེད་པ་དང་སྐབས་འཁེལ་ནས་ཆ་རྒྱུ་མོགས་ཀྱིས་སྲིད་འཕྱར་
 བྱ་རྒྱུ་འི་བར་ཞུགས་དགོས་པའི་སྒྲུལ་སློང་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་པོའི་དཔོན་
 རིགས་ཐུན་མཇེན་ཐོག་སྲིད་བཏང་ཤོད་ཡས་ལ་“རྒྱ་པོའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་
 ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་གཏན་ནས་མེད་ཁར་བྱ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་
 བཀའ་ཤག་ནས་སྲིད་དབང་གཅིག་གཅིད་བྱེད་པ་འདི་འགྲིག་ཐབས་མེད་”
 ཅེས་བརྗོད་པ་དང་དོན་རྩེ་མར་ཆ་རྒྱུ་མོགས་རྒྱ་དཔོན་ཉུང་ཤས་ལ་……
 དམིགས་ལྟུལ་དང་། འཆར་གཞི་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ངེས་ཤིང་། འོན་ཀྱང་
 བ་དམ་པ་དེ་ཁམས་ནས་ཐེབས་མ་ཐག་ཡིན་སྐབས་རྩ་བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་
 སྐར་ཞིབ་བྲམ་མཆིན་ཏེ་གསལ་མེད་པར་བརྟེན་བར་མ་མདོར་ལུས་པའི་ཐུར་སྒྲིལ་
 ༡༧༩༩ཤིང་གི་ལོའི་པོད་ཟླ་དང་པོའི་ནང་རྒྱ་པོའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་
 མནའ་གན་བཞག་ཞེ་ཆང་མ་མདུང་ཤུགས་གཅིག་སྒྲིལ་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིག་གི་
 བཟུངས་པ་དང་དེར་རང་སོ་སོའི་མིང་དང་། ཐེལ་ཚེ་ལག་བརྒྱར་བྱས་པའི་
 དོན་རྒྱུན་རྒྱ་ལའི་བྲམ་མ་སྒྲུ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པས་མཆིན་ཏེ་གསལ་ཐུང་འབལ་གྱི་
 བཞི་ཅིས་བཤེར་བྱ་ཞིན་དེར་ཅིས་བཤེར་མཛད་སྒྲིལ་ཆེས་སྒྲུ་རྒྱ་རྣམས་ཉ་
 ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་བྲམ་བཟང་ཐོག་ཁར་དཔལ་ལྷ་ལྷོག་གཟབ་གསོལ་དུ་……
 འཛུམས་སྐབས་ཅེ་མཁན་མཁོན་བཞུན་པ་དང་རྒྱས་(མཁོན་ཅེ་ཡ་སོང་བེར་)
 ཀྱིས་སྒྲིལ་དུ་རྒྱ་པོའི་དཔོན་རིགས་བཀའ་སློན་དང་དམག་སྒྲིལ་གཅིག་ཚུགས་
 ཆ་རྒྱུ་བཟང་དག་འདུལ་དང་། མདའ་དཔོན་ཤན་ཁ་བ། དམའ་
 དཔོན་མཚོ་སྒྲིལ། མདའ་དཔོན་ལྷང་ཅན་བསྐད་ནམས་རྒྱལ་པོ། མདའ་
 དཔོན་ཉེ་སྒྲིལ་པ། མདའ་དཔོན་ཐུར་ཁང་པ། མདའ་དཔོན་ས་ལུང་པ།
 མདའ་དཔོན་སྐག་སྐ་པ་བཅས་དང་། སྒྲུ་སྒྲུང་དུ་དཔོན་ཉེ་ལྷང་པ་སོགས་
 བརྒྱུད་པ་འགྲུགས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་བྲམ་མའི་བཀའ་བརྒྱུད་བརྒྱགས་བྱས་པ་ཉེ་“རྒྱ་

པོའི་དཔོན་རིགས་ནམས་ཀྱིས་སྤྲིགས་སྤྲོལ་གཏོར་བཤིག་བྱེད་ཀྱི་འདུག་”ཅེས་
ཞི་འཇམ་པོའི་རང་ནས་མདའ་དཔོན་བཤད་བྱར་དང་། མཆོ་སྒྲ་བ། རྩེ་
སྒྲིང་། ས་ལྷང་བ་བཞི་སྐབས་དེ་རང་ལ་གནས་དབྱུང་བཏང་བ་དང་། དེ་
འཕྲོས་དྲག་པོའི་དཔོན་རིགས་ནམས་ལ་བྱས་ཤེས་རི་ལྷར་བསགས་པའི་སྒྲོར་བྱ་
བ་འབུལ་དགོས་པའི་བཀའ་བརྒྱུར་བཏང་བ་བརྒྱུད་ཞིབ་དཔྱད་ཚུགས་ཏེ་རིམ་
བཞིན་དྲག་པོའི་དཔོན་རིགས་ཆང་མ་གནས་དབྱུང་བཏང་ཞིང་བཀའ་སྒྲོན་
དམག་སྤྱི་གཅིག་ཚུགས་ཆ་རྒྱུ་བ་ཤོར་གསལ་སྤྱིང་འཕྱར་གྱི་དོན་ཕྱིན་ནར་
ཡོད་པ་མ་ཟད། རང་མཆོམས་ཀྱིས་པ་རན་སི་ནས་དམག་ཆས་དང་། གོ་
མཆོན་ཉོས་པའི་བྱེད་འཛུལ་ལ་བཀའ་སྒྲོན་ནས་རྩ་སྐུ་ལ་གནས་དབྱུང་དང་།
དམག་སྤྱིའི་གོ་གནས་མེད་པར་བརྒྱུས་པ་རེད།

སྐབས་དེར་དྲག་པོའི་དཔོན་རིགས་ནམས་དང་རན་པ་ལག་སྤྲེལ་ཡོད་པ་
དང་། རྒྱབ་ཅ་ཅི་ཅིས་དཔོན་ལྷང་ཤར་བ་རྩོམ་ཆེ་ཆེ་རྒྱལ་ཡིན་པས་ཐོད་སྒྲོང་ས་
ཆོགས་འདུ་རྒྱས་འཛུམས་ཞིག་གི་སྒོག་ལྷང་ཤར་འཛིན་བཟུང་བྱེད་ཏེ་སེ་
འབྲས་མཁན་པོས་གཙོས་འབྲས་མི་ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱབ་ལངས་བྱས་ཏེ་འཛིན་
བཟུང་མི་དགོས་པ་དང་། བཀའ་ཞིབ་རིམ་པས་གནང་འབྲས་ཆོག་པས་ཁྱས་
ཏེ་འཛིན་བཟུང་དང་གནས་དབྱུང་མ་འཁེལ་ཅམ་བྱུང་བ་རེད།

རྒྱ་དཔོན་རྩེ་ལྷང་པ་དྲག་པོའི་སྤྱིང་འཕྱར་ནང་ཁྱགས་པ་མ་ཟད་མགར་
ར་ལྷ་མ་དང་རན་སྤེལ་ཡོད་གཤིས་ཕྱོད་གཞི་ཁག་གཉིས་ལ་བརྟེན་ལས་ཞབས་
གནས་དབྱུང་སྒོག་རྩེས་སྤྱོད་སྤྱིང་སྤྱིང་ཆའི་སྤྱིང་རྟ་རྩྭ་བཏང་བ་དང་ཆེ་ལ་
སྐར་རྩོང་རྒྱ་ས་འཛིན་རྒྱང་འདུད་རྒྱ་བཏང་བ་རེད། དེ་འཕྲོས་མདའ་དཔོན་
ནམས་གནས་དབྱུང་གིས་རྒྱང་དཀྱུས་སྤྱི་ཕབ་ཅིང་། གནས་རྩུལ་ནམས་
མཐའ་གསལ་མཐའ་རྟོགས་བྱུང་རྩེས་ཉིན་ཞིག་གྲས་མོའི་པ་དམ་པར་བཀའ་
ཕེབས་དོན་རྒྱ་སྤྱི་སྤྱི་མདའ་དཔོན་ནམ་རྒྱལ་ཆེད་བང་ད་ལམ་གྱི་དོན་ཕྱིན་

འདི་ནང་འབྲེལ་བ་ཆེར་མི་འདུག་པ་ས་ཁྱོད་རང་འབྲེལ་དུ་ཁམས་མི་པོ་ཆེར་ས་
སྲུང་དུ་ཐོན་བསྐྱོད་བྱེད་དགོས་”ཞེས་བཀའ་བསྒྲུར་གནང་དོན་བཞིན་སྤྱི་ལོ་
༡༩༡༥པོར་གིང་སྲུང་ལོ་འོ་ཟླ་བ་དང་པོ་ནང་ལྷ་ས་ནས་རྟོག་ཐོན་གནང་སོང་།

དུས་དེ་ཙམ་ལ་མདོ་སྐད་སོགས་དཔོན་རྒྱ་ཆེ་མཁན་རྒྱུང་གི་དོ་ཆབ་མི་
བཅུ་གཉིས་སྤྱོད་ཐོ་རྒྱུང་གཞིས་ཁག་ལ་སྤྱོད་སྐབས་སྤྱི་ལུང་ཆབ་འབངས་མི་མེར་
སོག་བརྟུ་གཅིག་མཁན་གཙོ་ཆོད་མེད་བཏང་བྱེད་སྤྱོད་པས་གོང་གསལ་དོ་
ཆབ་རྣམས་དཔར་གསོད་བཏང་བ་ཤིང་། དེའི་སྐབས་མདོ་སྤྱོད་ཐོན་སྤྱོད་པས་
སྤྱི་ལོ་༡༩༡༥པོར་མེ་ཡོས་ལོར་པ་དམ་པ་རྟུག་རྟུ་མདའ་དཔོན་ར་དང་དམག་
སྐར་དང་བཅས་པ་རི་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱོད་པོར་བྱེད་གཏེ་བཙན་ཞིབ་བྱ་རྒྱ་དང་སྤྱུགས་
ས་སྲུང་དུ་བཏང་འདུག ས་དམ་པ་སྤྱོད་པོར་མེད་མེས་སྤྱོད་པོ་ཀམ་གནམ་མེ་
པ་དང་། སྤྱོད་སྤྱུས་པོ་རྟུག་(མེ་པའང་ཟེར་)ཡོད་པ་ཁོང་ཆོར་འབྲེལ་བ་
གནང་ལྟེ་བྱེད་གཏེ་ལག་དཔར་བ་ཅིས་སྤྱོད་དགོས་པ་མ་ཟད། གཞུང་སའི་
དམག་སོགས་ཆད་ལུས་ཞ་ཆགས་མེད་པ་སྤྱབས་དགོས་པ་སོགས་ཁྲིམས་ལུགས་
ཀྱི་འདའ་འདྲེད་གནང་ལུས་སྤྱ་ཀམ་གནམ་མེ་པས་བསམ་ངན་སོག་བཅངས་
ཀྱིས་སྤྱོད་དམག་གྲ་བསྐྱིག་པ་དང་། གཅིག་ནས་ཁ་བཏགས་སྤྱུས་པོ་རྒྱན་
དུ་ས་དམ་པའི་སར་བཅར་ཏེ་“བྱེད་གཏེ་ཅིས་སྤྱོད་བྱ་རྒྱ་དང་། གཞུང་སའི་
འབྲེལ་འབབ་ཆད་ལུས་མེད་པ་ཅིས་འབྲེལ་བྱ་རྒྱ་ཡིན་”ཞེས་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་
སོན་བཤད་དེ་ཉིན་འབྲུངས་ཞག་འབྲུད་བྱས་པ། གཉིས་ནས་ཀམ་གནམ་མེ་
པས་སྤྱོད་པའི་བཅུ་གེ་ལྷ་སར་ཆེ་རྟོག་དུ་གཉིན་འབྲུད་ལ་མེད་མེས་རྒྱུར་བཞེན་
རང་ཉིད་ཀྱང་ཆབས་ཅིག་འཁྱ་ཅིས་ཡོད་པས་དགོངས་འཕྲོལ་ཡོང་བ་ཞུ་ནན་
ཆེ་མདོག་བྱས་པར་ས་དམ་པས་གསུང་དོན་“བཅུ་གེ་ལྷ་སར་ན་འབྲིག་པ་
དང་། མེ་པ་བྱེད་རང་ལག་དཔར་བ་རྣམས་ཅིས་སྤྱོད་དང་། གཞུང་འབྲེལ་
ཆད་ལུས་སོང་བ་རྣམས་གཙོང་འབྲེལ་མ་སྤྱང་བར་མེད་པ་ན་འབྲིག་ཐབས་

མེད་”ཅེས་གསུངས་ཆེས་དེ་ནས་དུས་ཚོད་མ་འགྲངས་པ་མེ་ལོས་ཟླ་ ༡༠ པའི་
 ཆོས་ ༡༩ གྱི་མཆན་མོ་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་པའི་དམག་གིས་མདའ་ཁྲིའི་དུ་རྒྱ་དང་
 དམག་སྐར་མཐའ་བསྐྱར་ནས་དུག་པོའི་རྒྱུར་སྐོལ་བྱས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་
 ས་དམ་པའི་འགོ་བློད་འོག་བོད་དམག་གིས་པར་སྐོལ་བྱས་ཏེ་གོ་མཚོན་སོགས་
 གང་ཅིར་བརྩུར་བཅས་བྲལ་བས་ཆོས་ ༡༩ གྱི་ལྔ་ཉེ་ཉི་ཤེས་མཆན་སྤྱོད་དམག་
 རྒྱལ་ས་མམ་ཉེས་སུ་སོང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་སྤྱོད་པའི་བྲལ་བ་ཤིང་ནགས་མང་བ་
 དང་། ས་རོང་རྒྱུ་བཅས་སྤྱོད་པ་རྒྱལ་ས་རི་ལ་འཆབ་ཉེ་སྐར་ཡང་རྒྱུར་སྐོལ་བྱེད་
 གྱིད་པར་དགོངས་ཏེ་ས་དམ་པས་“ང་ཚོ་འགོ་དམག་ཆང་མས་རི་བཤེར་རྒྱག་
 དགོས་པ་དང་། སྤྱོད་དམག་གཙང་དག་བཟོ་དགོས་”ཞེས་གསུངས་པ་དང་
 འབྲེལ་ས་དམ་པ་རང་ཉིད་གདོང་ལེན་དུ་སོན་ཏེ་རི་བཤེར་གནང་སྐབས་སྤྱོད་
 དམག་གིས་ནགས་ཁོད་ནས་འཆབ་མདའ་རྒྱུ་ཉེ་སྐར་སྤྱོད་གསོར་བ་རེད། དེ་
 བས་རྒྱུ་དང་དམག་སྐར་དུ་བརྒྱ་དང་བཅས་སྤྱོད་པ་སྤོངས་ཁང་ཡུལ་བར་
 རྩུར་འཁེབ་བྱས་ཏེ་མདོ་སྐར་སྤྱོད་བྱེད་པ་དབང་སྤྱོད་ཉིད་པར་གནས་ལུགས་
 རྩལ་འབྱུང་བྱེད་མེ་ཉི་ཤེས་ཤིང་བཏང་བ་བོད་ཟླ་ ༡༠ པའི་ཆོས་ ༡༩ ཉེན་ཆབ་མདོར་
 འབྱུར་སོང་།

ཡོ་དེར་ང་རང་སྤྱོད་ཡུང་དུ་དཔོན་བདེ་སྤྱོད་རྒྱལ་རྒྱལ་ལུག་ཆོགས་ཀྱི་བག་
 མར་ཕྱིན་པ་ཡིན། བདེ་སྤྱོད་ལ་ཁམས་ས་ངན་རྒྱུ་དཔོན་བསྐྱོད་གཞག་བྱས་
 བས་སོན་པ་ཤིག་བཞེས་འདུག་པས་ཤོད་ཟླ་ ༢ པའི་ནང་སྤྱོད་པས་སོན་ཏེ་ཆབ་
 མདོར་བོད་ཟླ་ ༡༠ པའི་ཆོས་འགོར་འབྱུར་བ་དང་། ས་ངན་དུ་མ་བསྐྱོད་
 གོང་མདོ་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་བྱེད་ལོག་གི་གནས་རྒྱུ་ཐག་གཙང་བྱེད་སྤྱོད་པས་ཐད་
 “ཆབ་མདོར་ཡོད་པའི་དུང་རིགས་མེར་སྤྱོད་ཡོངས་ཀྱིས་བསམ་འཆར་སྤྱོད་བྱེད་
 འབྱུང་དགོས་”ཞེས་བཀའ་ཕེབས་སོང་བས་ཆང་མས་དོན་གནད་དེ་སྐོར་
 བསམ་འཆར་སྤྱོད་བྱེད་པས་མདོ་སྤྱོད་ཉིད་པས་“ཁྱོད་གོད་དུང་བདེ་སྤྱོད་

བ་སྤུ་འཕྲོས་ས་རན་དུ་ཐོན་བསྐྱོད་བྱེད་མི་དཔོན་ས་པར་སྤོ་བོར་སྟག་རྩེ་མདའ་
 དཔོན་དག་ཤོར་ཐུར་པའི་ར་དང་དམག་ཞར་ད་ལྟ་སྟོ་རྩོད་ས་ཁོངས་ཁང་ཡུལ་
 དུ་ཡོད་པ་དེ་ནམས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་དེ་སྤོ་བོར་ཟིང་འབྲུག་རྩིང་འཇགས་དང་།
 གཞུང་སའི་བྲིམས་ལུགས་སྒྲིག་གཞི་སྒྲར་གསོ་བྱེད་པར་འབྲུལ་དུ་ཐོན་དཔོན་ས་”
 ཞེས་བཀའ་པབ་དོན་ལྟར་བོད་ཟླ་༡༡པའི་ཆེས་ཉིན་ཆབ་མདོ་ནས་རྟོག་ཐོན་
 གནང་། བོད་ཟླ་༡༣ནང་མདའ་ཆབ་བདེ་སྟོན་གྱིས་གཙོས་ར་དང་དམག་
 ཞར་འགོ་དམག་ནམས་སྟོ་རྩོད་ས་གནས་ཁང་ཡུལ་ནས་ཐོན་པ་དང་།
 མཁན་རྒྱུད་ཟླ་བ་ལགས་ཀྱིས་ཤོ་ལྷར་སྟོ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དམག་ཤར་ས་གསུམ་
 བརྒྱ་སྟོར་འབྲིད་དེ་ཤོ་བ་མདོ་ནས་སྤོ་བོ་རྒྱ་མདོ་བརྒྱུད་ས་ལུལ་ཁག་གཉིས་ནས་
 དམག་འཐབ་གྱིས་ཟིང་འབྲུག་རྩིང་འཇགས་བཏང་བ་དང་འབྲེལ་གཞུང་སའི་
 དྲག་ཆས་སྟག་ལུས་ཆད་གཙོད་དང་བྲིམས་སྟོལ་སྒྲར་གསོ་བྱ་རྒྱ་བཅས་ལ་སྒྱི་ལ་
 སྒྱི་ལོ་༡༨༩༤བོད་ས་འབྲུག་ཟླ་༤པའི་ཆེས་ཤར་བར་ཐུག་ལས་གནང་། དེ་
 ནས་བདེ་སྟོན་ཞབས་འབམ་གྱི་སྟོན་གཞི་ལྷོ་ཅམ་ཐོག་ནས་སྟ་ས་བཀའ་ཤག་
 དང་། ཆབ་མདོ་བཀའ་ཤག་གཉིས་ལ་དཔོན་ས་ལྷའི་སྟོན་ལྷ་སྟུལ་མཐར་མཆོ་
 སྟོ་བ་ར་དང་དམག་ཞར་གྱི་མདའ་དཔོན་དུ་བསྐློག་ཞུས་པར་དམག་ཞར་
 འགོ་དམག་དང་། ཤོ་ལག་ནམས་རྩིས་རྒྱུད་བྱས་ཏེ་ར་ཆོ་བདེ་སྟོན་རོ་གཡོག་
 ནམས་བོད་ཟླ་བརྒྱུད་པ་ནང་ཆབ་མདོར་འཁྱོར་ནས་ས་རན་རྩོད་དུ་ཤར་ཐོན་
 གྱི་ལས་འཁྱར་རྩིས་ལེན་ཟིན་མཆམས་ཆབ་མདོ་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་རྒྱུད་སྒྲིག་
 ཤིང་བ་བསྟོན་མནར་ལ་བཞེན་མདོ་སྒྱུའི་བཀའ་དཔོན་ས་ལྷར་ཆབ་མདོར་”
 བཀའ་རྒྱུད་ལས་ཆབ་ཟླ་བ་བརྒྱུད་ཅམ་གནང་བ་དང་། དེ་རྗེས་ཉ་དང་”
 མདའ་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་འཁུར་ཏེ་དཀར་མཛེས་དང་། ཉག་རོང་དུས་
 ཟིང་། སྐམ་ཐོག་གྲུ་ཁའི་ཆིང་ཡིག་རི་ལྷར་བཞག་པའི་སྟོར་གཞན་དུ་བྱ་རྒྱ་
 བཅས་སོ།

མེར་ཉོར་ཁང་གསར་བའི་མི་རབས་ཀྱི་བྱང་
 བ་དང་ཕྱན་ཉོར་ཁང་བ་བསྟན་ནམས་
 དཔལ་འབར་རང་ཉིད་ཀྱི་
 གནས་ཚུལ་མདོ་ཙམ་
 བཀོད་པ།

ཉོར་ཁང་བསྟན་ནམས་དཔལ་འབར་གྱིས།

བོད་ཡུལ་གངས་ཅན་ཁྲོངས་འདིའི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་དུ་མའི་ནང་
 འཁོད་པ་ལྟར་སོག་པོ་གྱུ་ཕྱི་བཞུན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་ཀམ་པའི་རྒྱལ་རབས་
 ཆམས་ལ་ཕབ་ཐོག བོད་ས་གནས་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་དབང་ཆ་རྒྱ་ལའི་སྐུ་སྤང་ལྟ་
 པ་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཆོར་ལྷུ་ཉེ་དགའ་ལྟན་པོ་བྱང་ལྟེ། བོད་ས་གནས་སྲིད་
 གཞུང་གསར་དུ་ཚུགས་པ་དེའི་ཞབས་འབྲིང་དུ་གཉོགས་པ་རང་རིགས་ཟེར་
 ཉོར་ཁང་གསར་གྱི་འབྱུང་ཁྲུངས་ལ་རགས་རིམ་དབྱེད་ནས་བརྗོད་པ་ལ།

དང་པོ། ཉུང་ཁང་གསར་པའི་མི་རབས་ཀྱི་ བྱེད་བ་མདོ་ཙམ།

རིགས་འདིའི་ཐོག་མའི་བྱུག་ས་ནི་རིང་གིར་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་གྲགས་
པ་དབྱར་ར་ལྟར་ཞིར་བ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོལ། སྤུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་
བྱིས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་ཡངས་འདུས་སྡེ་བཟང་》ཞེས་བྱ་བ་དཔར་མ་
ཞིག་ཏུ་“ཡེ་སྤྱོད་འོ་བྱ་བྱར་ལ་བཅུན་མོ་ཁྱུ་ལྟན་ནམ། ལྷ་གེ་ལེན་དང་། བ་
ནག་ཤི་བྱ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཆེན་མ་ལ་སྤྲས་བཞི་དང་སྤྲས་མོ་གཅིག ལྷན་
མ་ལ་སྤྲས་གཉིས་ཡོད་པའི་སྤྲས་ཆེ་བ་ཐེ་ཅན་མཚན་ཅན་བྱག་རྩོར་གྱི་སྤྱལ་པར་
གྲགས་པ་འདི་ཉིད་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་རྒྱ་རྩ་ལ་འབྱུངས་ནས་ས་བྱི་ལོ་ཨོང་ཁི་
རད་ཀྱི་ཏ་ལྷོ་ཆེ་ཆེན་གྱི་བྱ་མོ་བྱི་ལོ་མ་པོར་ཏ་རྒྱ་ཤིག་ཅེས་བྱ་བ་བཅུན་མོར་
བཞེས་ལ་ས་བྱ་ཡུལ་ཁྱད་འཕགས་ཁེར་ལྟན་སྤྱ་རན་གྱི་འགམ་དུ་གནས་པའི་ཕྱེ་
དེའི་མངའ་དབང་བསྐྱར། ལྱིས་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ཐོག་མར་
ཡང་ལྟར་པའི་མཐུས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རིང་ལ་སྤྱོད་ཀས་ཀྱན་ཏུ་བདེ་སྲིད་རྫོགས་ལྡན་གྱི་
དགའ་སྟོན་ལྟར་ལྟར་པ་འདི་ནི་ཡུལ་ཕྱེ་འགའ་ཞིག་ཏུ་འབངས་ཁྱིམ་དབུལ་པོ་
སྟོང་བྲག་ལྷ་རྒྱག་སྤགས་ལ་དབང་བའི་དཔོན་རྒྱུང་རེ་ལ་སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་
བསྐྱར་རྒྱལ་ཞེས་སྟོབས་ལྟར་མིན་པར་དོན་ལྡན་གྱི་སའི་ཆངས་པ་སྟོབས་
ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་གནས་བསྐྱས་རྒྱལ་ཆེན་ཡིན་པེས་སོ་”ཞེས་གསལ་བ་
དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༡༥༩ལོར་འབྱུངས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཡང་《སྟོབས་ཆོས་འབྱུང་》
ལས་ “ཐའི་རྩེ་རིང་གིར་རྒྱལ་པོ་ནི་རྒྱ་པོ་སྤྱག་ལ་འབྱུངས། ས་པཎ་དང་”
འབྱུངས་ལོ་གཅིག་”ཅེས་གསལ་བ་དང་། 《མདོ་སྤྱད་ཆོས་འབྱུང་》ལས་